

KEP THINK TANK

Fenntartható növekedés és környezettudatos gazdaság

Mérési módszerek, vállalati gyakorlatok és új üzleti modellek

Szerkesztők

Vasvári József – elnök

Gyömbér Ákos – alelnök

2026. október

1. Vezetői összefoglaló

A Közép-Európai Club Pannónia (KEP) fenntarthatósági témájú előadásai a fenntartható fejlődést több, egymással összefüggő nézőpontból vizsgálják. A makrogazdasági megközelítés a gazdasági teljesítmény mérésének korlátaira és a fenntarthatósági szempontok beemelésére összpontosít. A társadalmi párbeszédet bemutató korábbi előadás azt szemlélteti, hogy a hosszú távú gazdasági és társadalmi kérdésekben az érintett csoportok eltérő szempontjait is meg kell jeleníteni. A vállalati előadás a környezettudatos működés gyakorlati eszközeit sorolja fel, míg a Freshland és a CWC Barter bemutatói két eltérő üzleti modellt ismertetnek.

A forrásokból kirajzolódó közös gondolat, hogy a fenntarthatóság nem szűkíthető egyetlen környezeti mutatóra vagy egy vállalkozás kommunikációjára. A bemutatók alapján egyszerre kell figyelembe venni a gazdasági eredményességet, a pénzügyi működőképességet, a társadalmi szempontokat és a környezeti hatásokat. A mérés, a napi működés, az ellátási lánc és az üzleti modell így ugyanannak a kérdésnek különböző szintjei.

Báger Gusztáv Fenntartható Növekedési Indexről szóló előadásai a GDP mellett négy fenntarthatósági területet – gazdasági, pénzügyi, társadalmi és környezeti dimenziót – kívánnak megjeleníteni. Az előadás hangsúlyozza, hogy a kompozit index relatív összehasonlításra alkalmas, nem pedig az országok abszolút fenntarthatósági szintjének közvetlen megállapítására. A prezentációkban az indikátorok számáról eltérő értékek szerepelnek, ezért ezt a tanulmány módszertani bizonytalansággként rögzíti.

A vállalati működés szintjén Kovács János előadása az energiahatékonyságot, a hulladékcsökkentést, a fenntartható beszerzést, a logisztikai optimalizálást, a digitalizációt és a munkavállalói szemléletformálást kapcsolja össze. A Freshland bemutatója vertikális, hidroponikus termesztésre épülő zöldségellátást kapcsolna éttermi és franchise-hálózathoz. A prezentációban szereplő pénzügyi adatok előrejelzések, nem igazolt utólagos eredmények. A CWC Barter bemutatója alternatív vállalatközi elszámolási és kereskedelmi lehetőséget ismertet; a rendszer környezeti hatására azonban nem közöl számszerű bizonyítékot.

A tanulmány kizárólag a hét KEP-hez kapcsolódó előadás anyagára támaszkodik. Nem egészíti ki azokat külső szakirodalommal vagy újabb statisztikákkal. Ahol az előadások állításokat, üzleti terveket vagy előrejelzéseket közölnek, azokat a forráshoz kötve mutatja be, és nem kezeli automatikusan függetlenül igazolt tényként.

2. A fenntartható fejlődés és a jóllét mérése – GDP és Fenntartható Növekedési Index

2.1. A GDP szerepe és korlátai

Báger Gusztáv 2026-os előadásának kiindulópontja, hogy a bruttó hazai termék (GDP) a 20. század jelentős mérési újítása volt, amely az ipari tömegtermelés korszakában alakult ki. A prezentáció Simon Kuznets munkáját és az 1930-as években megkezdett mérésfejlesztést emeli ki. A GDP a gazdasági kibocsátás értékéről, a hozzáadott értékről, az árak változásáról, valamint a termelési, jövedelmi és felhasználási oldalról ad információt.

Az előadás nem azt állítja, hogy a GDP használhatatlan, hanem azt, hogy önmagában nem alkalmas a modern gazdaság, a fenntarthatóság és a jóllét átfogó mérésére. A bemutató szerint a hagyományos mutató nem, vagy nem megfelelően jeleníti meg a környezet állapotát, az egészséget, a családi és lelki jóllétet, a szabadságot, az önmegvalósítást és a boldogságot. A gazdaság átalakulásával egyre nehezebben ragadhatók meg benne a digitális szolgáltatások, a platform- és megosztásalapú gazdaság, az innováció, a jövedelemeloszlás, a háztartási munka és más nem fizetett tevékenységek.

A mérési probléma egyben szakpolitikai kérdés is. Ha a gazdasági siker értékelése kizárólag a kibocsátás növekedésére támaszkodik, akkor a döntéshozatalban kevésbé láthatóvá válhatnak azok a tényezők, amelyek a társadalom életminőségét és a jövőbeli fejlődés feltételeit alakítják. A prezentáció által felvetett megoldás ezért nem egyetlen mutató elvetése, hanem a gazdasági fejlettség és a fenntarthatóság közös értelmezési keretbe rendezése.

2.2. A Fenntartható Növekedési Index logikája

A bemutatott koncepció négy fenntarthatósági pillért – gazdasági, pénzügyi, társadalmi és környezeti területet – kapcsol össze az egy főre jutó GDP-vel. A modell így négy fenntarthatósági dimenzióból és egy hagyományos fejlettségi mutatóból álló, úgynevezett 4+1 szerkezetet alkalmaz. A cél, hogy a gazdasági fejlettséget mérő mutató értelmezését kiegészítse a fenntarthatósági teljesítmény szempontjaival.

A prezentáció szerint a különböző területek mutatóit közös skálára kell hozni, ezért az eredeti mértékegységek helyett relatív pontszámokat képeznek. Az öt terület eredménye egyenlő súlyozással kerül a főindexbe. A bemutató szerint a kompozit mutató az uniós országok egymáshoz viszonyított helyzetét mutatja, és a pillérek szerinti bontás segíthet feltárni, hogy az összesített eredmény mögött mely dimenziók erősebbek vagy gyengébbek.

A relatív összehasonlításnak lényeges korlátja van: az index nem mutatja meg önmagában az abszolút fenntarthatósági szintet. Az előadás példája szerint a legjobban teljesítő ország 100 pontot kaphat akkor is, ha a vizsgált csoport egészének teljesítménye javul vagy romlik. Az index ezért rangsorolásra és a dimenziók közötti különbségek megértésére szolgálhat, de nem helyettesíti a mögöttes mutatók külön vizsgálatát.

2.3. Adatkezelés és módszertani óvatosság

A prezentációk között az indikátorok számára vonatkozóan eltérés található. Az egyik rész 64 mutatót említ; a részletes leírás 63 fenntarthatósági mutatóról és az egy főre jutó GDP-ről beszél, a záró összefoglaló viszont 32 mutatót jelez. A forrásanyag nem magyarázza meg egyértelműen, hogy az eltérés a modell változását, a különböző verziókat vagy más szerkesztési okot tükröz-e. Emiatt a tanulmány nem választ ki önkényesen egyetlen értéket, hanem a prezentációk belső eltéréseként rögzíti.

A bemutatott összehasonlítások 2022-es adatokra hivatkoznak, és a diák az Eurostatot, illetve az MNB-t jelölik meg forrásként. Ezeket a tanulmány az előadás adat-időpontjaként kezeli, nem pedig 2026-ra aktualizált állapotképként. Az index értelmezésének kulcsa a dimenziók, a mutatók és a relatív pontozás megértése; az eredményeket ezért nem indokolt önmagukban abszolút rangsorként vagy oksági magyarázatként kezelni.

A KEP számára ebből az következik, hogy a fenntarthatósági teljesítményről szóló párbeszédben mindig tisztázni kell: mit mér az adott mutató, mely területeket hagyja ki, milyen időszakra vonatkozik, és összehasonlításra vagy abszolút állapotértékelésre alkalmas-e. Az összetett indexek hasznos áttekintést adhatnak, de a részmutatók és az alkalmazott módszertan átláthatósága nélkül könnyen félreérthetővé válhatnak.

3. Magyarország fenntarthatósági teljesítménye és a társadalmi párbeszéd

3.1. A fenntarthatóság társadalmi dimenziója

A KEP 2021. szeptember 15-i Törzsasztal Fórumán elhangzott „Magyarország fenntarthatósági teljesítménye” című előadás a témacsoport korai állomása. A rendelkezésre álló fájl szöveges kinyerése azonban csak a címet, az előadót és a diák jelöléseit tartalmazza, a részletes ábrák és állítások nem olvashatók ki megbízhatóan. Ezért a tanulmány nem tulajdonít az előadásnak konkrét országértékelést vagy számszerű megállapítást. A prezentációt a KEP szakmai párbeszédének történeti előzményeként tartja nyilván, nem használja fel nem ellenőrizhető részletek alátámasztására.

3.2. Az NGTT mint konzultációs fórum

Báger Gusztáv 2019. március 13-i előadása a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsot (NGTT) a társadalmi párbeszéd makroszintű fórumaként mutatja be. A prezentáció a 2011. évi XCIII. törvény alapján megújított intézményként írja le, amely szélesebb körben jeleníti meg a gazdasági és társadalmi csoportokat. A bemutatott hat partneri oldal a gazdaság, a munkavállalók, a civil szféra, a tudomány, a művészet és az egyházak képviselőit foglalja magában.

Az előadás a nyitottságot, az átláthatóságot és a széles körű egyeztetést nevezi meg a működés fő kritériumaiként. A konzultáció célja az eltérő érdekek és értékek megjelenítése, megvitatása, és lehetőség szerint közös álláspont kialakítása. A prezentáció szerint egységes vélemény esetén a kormánynak azt a jogalkotás során figyelembe kell vennie. A bemutató az NGTT-t az Országgyűléstől és a kormánytól független szervezetként jellemzi.

A fenntarthatóság szempontjából az intézményi példa arra világít rá, hogy a hosszú távú társadalmi és gazdasági kérdések nem pusztán technikai számítások. A nyugdíjrendszer jövője, a munkaerőpiaci feltételek, a lakáspiac és a szakképzés olyan ügyek, amelyeknél a különböző szereplők eltérő időtávokat, költségeket és méltányossági szempontokat mérlegelnek.

3.3. Eltérő nézőpontok a fenntarthatóság megítélésében

Az NGTT-ről szóló prezentáció négy témakör egyeztetését foglalja össze. A nyugdíjrendszer esetében a gazdasági és munkavállalói oldalak a jelenlegi rendszer fenntarthatóságát hangsúlyozták, míg a tudományos oldal az előadásban szereplő értékelés szerint csak 2030–2035-ig látta biztosítottnak a fenntarthatóságot. A prezentáció a demográfiai folyamatokat és az időskori függőségi ráta növekedését is kiemeli. Az öngondoskodás kérdésében megjelenik az előtakarékosság támogatásának igénye, ugyanakkor a hosszú távú megtakarítások alacsony szintje és a bérek szerepe is.

A lakáspiacról szóló egyeztetés a lakhatási támogatás, az áfakulcs, a szociális bérlakások, a munkásszállások és a bérleti piac szabályozása körül mutat be eltérő álláspontokat. Az egészségügy témakörében a szakemberhiány, az infrastruktúra, a köz- és magánfinanszírozás viszonya, valamint a költséghatékonyság került elő. A minimálbérrel kapcsolatos vitában a munkavállalói oldal magasabb emelést javasolt, miközben a gazdasági és tudományos oldalak a termelékenység szintre és a béremelés mértékére hivatkoztak.

Ezek az előadási példák nem közvetlen környezetpolitikai eredmények, de a fenntarthatóság társadalmi értelmezéséhez hozzájárulnak. Azt mutatják, hogy a hosszú távú működőképesség megítélése gyakran vitatott, és az eltérő csoportok különböző kockázatokat tartanak meghatározónak. A KEP szakmai munkájában ezért a fenntarthatóság környezeti dimenzióját érdemes társadalmi és intézményi kérdésekkel együtt kezelni, miközben világosan elkülönülnek a bemutatott vélemények és a bizonyított eredmények.

4. Környezettudatos vállalati működés

4.1. A fenntarthatóság napi működési elemei

Kovács János 2026. május 27-i előadása a környezettudatos működést a kereskedelmi és ipari gazdasági célkitűzések megvalósításához kapcsolja. A fenntartható kereskedelmi üzleti modell négy alapját nevezi meg: energiahatékonyság, hulladékcsökkentés, digitális működés és felelős vállalatirányítás. A fenntarthatóság itt nem elkülönült kommunikációs elemként, hanem a beszerzéstől a raktározáson és értékesítésen át az ügyfélkapcsolatig terjedő működési elvként jelenik meg.

A beszerzés területén az előadás a helyi beszállítók bevonását, a környezetbarát csomagolást, a rövidebb ellátási láncokat és az újrahasznosított alapanyagokat emeli ki. Az energiateljesítmény csökkentésére LED-világítást, intelligens energiateljesítménykezelést, napelemes rendszereket és automatikus szabályozást sorol fel. A hulladékgazdálkodási eszközök között szerepel a papírmentes adminisztráció, a szelektív gyűjtés, az újrahasznosítás és a körforgásos gazdaság szemlélete.

4.2. Logisztika, digitalizáció és mesterséges intelligencia

A prezentáció a logisztikát a fenntarthatóság további fontos területévé kezeli. Az útvonaloptimalizálás, az elektromos járművek, a digitális flottakezelés és az automatizált raktárak a hatékonyabb működés eszközeiként jelennek meg. A digitális megoldások között szerepelnek az e-kereskedelmi rendszerek, az online fizetés, az ügyfélkapcsolat-kezelő rendszerek és a mobilalkalmazások.

A mesterséges intelligencia lehetséges felhasználási területeként az előadás a készlet-előrejelzést, az automatikus ajánlórendszereket, az intelligens ügyfélszolgálatot és a prediktív elemzést említi. Ezeket a megoldásokat a vállalati folyamatok hatékonyabb tervezéséhez és irányításához kapcsolja. A bemutató ugyanakkor nem közöl minden eszközre számszerű, összehasonlítható hatásadatokat; így a felsorolt megoldások lehetőséggént és javasolt gyakorlatként értelmezendők, nem minden vállalatnál már igazolt eredményként.

A fenntartható működés a szervezeti kultúrát is érinti. Az előadás munkavállalói képzéseket, zöld szemléletet, társadalmi felelősségvállalást és fenntartható munkakultúrát említi. A biztonságos működtetéshez a tűzvédelem, a kiberbiztonság, a vagyonvédelem és az adatvédelmi megfelelés tartozik. Ez a felsorolás azt sugallja, hogy a felelős vállalatirányítás a környezeti célok mellett a szervezeti ellenálló képességet és az üzleti folyamatok megbízhatóságát is magában foglalja.

4.3. Mérhetőség és vállalati követés

Kovács előadása négy fenntarthatósági teljesítménymutatót nevez meg: energiafogyasztás, CO₂-kibocsátás, újrahasznosítási arány és a digitális ügyintézés aránya. Ezek olyan mutatók, amelyek a vállalati működés különböző területeit teszik követhetővé. A tanulmány szempontjából lényeges, hogy a mutatók kijelölése önmagában még nem eredmény: szükség van kiinduló értékekre, rendszeres mérésre, összehasonlítható időszakokra és arra, hogy az intézkedések után változik-e a teljesítmény.

A prezentáció a fenntartható működés pénzügyi előnyei között a költségcsökkentést, a versenyelőnyt, az ügyfélbizalom növekedését és a hosszú távú nyereségességet sorolja fel. Ezek a várt előnyök összhangban állnak a megközelítéssel, hogy a fenntarthatósági intézkedéseknek üzleti szempontból is

értelmezhetőnek kell lenniük. A forrás azonban nem tartalmaz olyan vállalati esettanulmányokat vagy részletes adatsorokat, amelyek alapján a felsorolt előnyök mértéke általánosítható lenne.

A KEP számára a vállalati előadás legközvetlenebb gyakorlati tanulsága egy egyszerű mérési keret kialakítása lehet: a célkitűzéseket konkrét mutatókkal kell összekapcsolni, és külön kell kezelni a tervezett intézkedéseket, a végrehajtást és az elért eredményt. Ez lehetővé teszi, hogy a fenntarthatósági vállalások ne pusztán deklarációk maradjanak.

5. Vertikális farmtechnológia és fenntartható vendéglátás – Freshland

5.1. Az üzleti modell felépítése

Szentgyörgyi András Freshland-előadása egy prémium, gyors, kötetlen éttermi koncepciót mutat be, amely egészségesebb, személyre szabható és táplálkozási szempontból kiegyensúlyozott ételekre épülne. A modell egyik központi eleme a kritikus zöld összetevők saját, magas technológiai színvonalú vertikális farmokon történő előállítása. A bemutató a termelést, a feldolgozást, az éttermi értékesítést és a franchise-terjeszkedést egyetlen, egymáshoz kapcsolódó üzleti rendszer részeként kezeli.

A tervezett Greens Factory hidroponikus technológiával termelne salátákat és mikrozöldeket. A prezentáció szerint a fény, a nedvesség, a hőmérséklet és a tápanyagellátás digitálisan optimalizálható és felügyelhető, a laboratóriumi folyamatok automatizálhatók, illetve gépesíthetők. A termelési egységeket az éttermekhez közel helyeznék el; a koncepció célja, hogy az alapanyag a farmtól az éttermi felhasználásig egy órán belül jusson el.

5.2. Tapasztalatok és a koncepció fejlesztése

A Freshland bemutatója a márka történetét 2018-tól vezeti. A prezentáció szerint a vállalkozás a COVID-időszakig kilenc éttermet épített ki, amelyek 2023-ig működtek. A bemutató három fontos tanulságot emel ki: az ellátási lánc sérülékenységet, a szezonális és ingadozó minőségű alapanyagok problémáját, valamint a bérleti szerződésekkel és a gazdasági turbulenciával kapcsolatos kockázatokat.

A javasolt válasz a kritikus alapanyagok saját ellátása, a saját tulajdonú helyszínek és a franchise-modell kombinációja. A prezentáció a hidroponikus termesztési technológiát együttműködő partnerekkel végzett koncepcióteszttekkel támasztja alá, és arról számol be, hogy a növényeket tesztelték, növekedési és termelési feltételeiket optimalizálták, valamint a partnerek szándéknyilatkozatokat adtak. Ezek az információk a prezentációban közölt fejlesztési státuszt mutatják; nem jelentik automatikusan a teljes regionális üzleti modell hosszú távú gazdasági vagy környezeti eredményességének bizonyítását.

5.3. Környezeti ígéret és üzleti előrejelzések

A koncepció a folyamatos, egész éves termelést, a klímafüggetlenséget, a zöld energia használatát, a közeli ellátást és a gyors alapanyag-áramlást kapcsolja össze. A bemutató példaként említi a dubaji Bustanica hidroponikus farmot, amelyről azt állítja, hogy évente egymillió kilogramm zöldeket termel 30 000 négyzetméteren, 95 százalékkal kevesebb víz felhasználásával. Ez a tanulmányban a Freshland-prezentáció állításaként szerepel; a megadott külső hivatkozásokat nem ellenőriztük, mert a munkamódszer kizárólag a KEP-előadásokra támaszkodik.

A bemutató egy régióra, 2,5–3 millió potenciális fogyasztóra számított ötéves pénzügyi előrejelzést is közöl. A terv 8,105 millió euró összesített beruházási igénnyel, 58,21 millió euró bevétellel és 19,95 millió euró adózás utáni nettó eredménnyel számol, 20 százalékos éves belső megtérülési rátát jelez, továbbá tízéves időtávra 40 millió eurós nettó jelenérték-alapú értékelést említi. Ezek tervezési adatok és előrejelzések, nem realizált pénzügyi eredmények.

A fenntarthatósági értékelésben ezért külön kell választani a technológiai lehetőséget, a működési koncepciót és a tényleges hatásmérést. A helyben vagy közelben történő termelés és a rövidebb ellátási lánc

a modell fontos eleme, de a teljes környezeti mérleghez a prezentációban nem található minden szükséges adat – például a farm energiafelhasználásának, az infrastruktúra igényének és a szállítási rendszer teljes életciklusának összevetése. A tanulmány így a Freshlandet ígéretes üzleti modellként bemutatott példaként, nem pedig igazoltan fenntartható rendszerként értékeli.

6. Barterkereskedelem mint alternatív üzleti modell

6.1. A CWC rendszer bemutatása

Erky Tibor, a CWC Barter System vezérigazgatójának 2026. május 27-i előadása a CWC technológiát a vállalatok közötti üzletkötéseket támogató keretként mutatja be. A CWC Unit a prezentáció szerint a partneri piactéren alkalmazható opcionális elszámolási eszköz, amelynek egységnyi értéke megfelel a magyar törvényes fizetőeszköz egységnyi értékének. A bemutató az eszközt a partnerek közötti kereskedelem támogatására szolgáló megoldásként ismerteti.

A prezentáció állítása szerint a rendszer alternatív hozzáférést biztosíthat a fogyasztói piachoz, növelheti a bevételeket, és hatékonyabb értékesítést, illetve gazdaságosabb beszerzést tehet lehetővé. Külön elemként szerepel az elfekvő készletek kereskedelmi hasznosítása. A bemutató a tranzakciókhoz 100 százalékos fizetési garanciát is társít.

6.2. Üzleti lehetőség és bizonyítási korlátok

A barterjellegű vagy alternatív elszámolási megoldások fenntarthatósági relevanciája a forrás alapján elsősorban a kereskedelmi folyamatok és a készletgazdálkodás felől értelmezhető. Ha egy vállalkozás nehezen értékesíthető készletét új partneri kapcsolatokon keresztül hasznosítja, az üzleti modell a készletek értékesítését és a beszerzési lehetőségek bővítését szolgálhatja. A bemutató azonban nem közöl olyan mennyiségi adatokat, amelyek megmutatnák, hogy ez mekkora hulladékcsökkentéssel, erőforrás-megtakarítással vagy kibocsátáscsökkenéssel jár.

A tanulmány ezért a CWC-t alternatív vállalatközi kereskedelmi és elszámolási modellként tárgyalja, nem pedig bizonyított környezetvédelmi eszközként. A 100 százalékos fizetési garanciára, a bevételnövekedésre és a gazdaságosabb vásárlásra vonatkozó kijelentések a szolgáltató prezentációjának állításai. A forrásanyag alapján ezek független ellenőrzése, feltételrendszerük és gyakorlati teljesülésük nem állapítható meg.

A fenntarthatóság szempontjából a modell értékeléséhez azt kellene megvizsgálni, hogy a rendszerben ténylegesen létrejövő ügyletek milyen termékekre, készletekre és árumozgásokra vonatkoznak, csökkentik-e a megsemmisítést vagy a felesleges beszerzést, és milyen adminisztratív, logisztikai költségekkel járnak. Mivel az előadás ilyen részletes környezeti mutatókat nem tartalmaz, a KEP számára inkább további vizsgálati kérdéseket vet fel, mintsem kész környezeti következtetést ad.

7. Közös tanulságok és következtetések a KEP számára

7.1. A mérés és a működés összekapcsolása

A hét előadásból kirajzolódó első közös tanulság, hogy a fenntarthatóság megítéléséhez több dimenziót kell egyszerre látni. A makrosztintú index a gazdasági, pénzügyi, társadalmi és környezeti területet kapcsolja össze a fejlettség mérésével. A vállalati előadás a napi működésben mutatja meg a beszerzés, az energia, a hulladék, a logisztika és a digitalizáció szerepét. A Freshland és a CWC példája pedig azt szemlélteti, hogy a fenntarthatóságra hivatkozó üzleti modell esetében a működési logikát és a bizonyítható eredményeket külön kell vizsgálni.

A KEP szakmai munkájában ezért érdemes megkülönböztetni a célokat, az eszközöket, a mutatókat és az eredményeket. A „zöld”, „környezettudatos” vagy „fenntartható” megnevezés önmagában nem bizonyítja a tényleges hatást. A vállalati vagy közpolitikai intézkedés értékeléséhez azonosítani kell a kiinduló helyzetet, a beavatkozást, a mérési módot és az időtávot.

7.2. A társadalmi párbeszéd szerepe

A 2019-es NGTT-előadás emlékeztet arra, hogy a fenntarthatóság kérdései érdekellentéteket is felszínre hoznak. A nyugdíjrendszer, a lakhatás, az egészségügy és a bérek kapcsán bemutatott nézőpontkülönbségek azt jelzik, hogy a hosszú távú működőképességnek egyszerre vannak gazdasági, társadalmi és intézményi feltételei. A fenntarthatósági párbeszéd ezért nem lehet pusztán szakértői mutatók bemutatása; teret kell adnia az eltérő tapasztalatok és érdekek értelmezésének is.

A KEP fórumai számára ebből olyan munkamódszer következhet, amely az előadásokban felvetett problémákat közös kérdések köré rendezi: mi a probléma pontos meghatározása, kiket érint, milyen bizonyítékok állnak rendelkezésre, melyek a vitatott feltételezések, és milyen mérhető következmények várhatók. Ez a megközelítés a társadalmi párbeszédet összekapcsolhatja a szakmai megalapozottsággal.

7.3. Javasolt keret a KEP Think Tank számára

A tanulmányban szereplő előadások alapján a KEP Think Tank számára az alábbi, a forrásokból levezetett munkakeret javasolható:

- Mérési kérdések: a mutatók tartalma, időbeli érvényessége, összehasonlíthatósága és korlátai minden értékelésben legyenek egyértelműek.
- Vállalati gyakorlatok: a fenntarthatósági célokat konkrét működési területekhez és mérhető indikátorokhoz – például energiafogyasztáshoz, CO₂-kibocsátáshoz, újrahasznosítási arányhoz – kell kapcsolni.
- Üzleti modellek: az üzleti tervben szereplő előrejelzéseket, a technológiai tesztelést és a ténylegesen elért gazdasági vagy környezeti eredményeket külön kategóriában célszerű bemutatni.
- Társadalmi párbeszéd: az eltérő érintetti álláspontokat és az azok mögötti értékeket átláthatóan kell rögzíteni, a véleményeket pedig el kell különíteni a dokumentált tényektől.
- Forrásfegyelem: a KEP által feldolgozott anyagokban jelölni kell, hogy egy megállapítás előadói állítás, bemutatott adat, üzleti előrejelzés vagy a tanulmány szerkesztői következtetése.

7.4. Záró megállapítás

A KEP fenntarthatósági témájú előadásai nem egyetlen, minden területre alkalmazható modellt kínálnak. Inkább különböző léptékű példákat és kérdéseket állítanak egymás mellé: hogyan mérhető a fenntartható fejlődés, hogyan jeleníthetők meg az érintettek szempontjai, miként építhetők be a környezeti célok a vállalati működésbe, és hogyan értékelhetők az új üzleti modellek. A közös szakmai feladat ezek összekapcsolása úgy, hogy a gazdasági teljesítmény, a társadalmi hatás és a környezeti eredmény ne váljon egymás helyettesítőjévé.

A tanulmány legfontosabb következtetése ezért módszertani: a fenntarthatóság akkor válik érdemben értékelhetővé, ha a célok mellett a mérési keret, a bizonyítékok, az időtáv és a korlátok is láthatóvá válnak. A KEP Think Tank ennek a szemléletnek a képviselőjével segítheti a szakmai párbeszédet és a felelős döntés-előkészítést.

8. Forrásjegyzék és a források korlátai

A tanulmány kizárólag az alábbi KEP-hez kapcsolódó prezentációkra épül. Külső szakirodalom, külső statisztikai adat vagy független ellenőrzés nem került hozzáadásra.

1. Báger Gusztáv: A Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács tevékenysége. Közép-Európai Club Pannónia
2. Báger Gusztáv: Magyarország fenntarthatósági teljesítménye.
3. Báger Gusztáv: A GDP nem alkalmas a modern gazdaság, a fenntarthatóság és a „jóllét” átfogó mérésére?
4. Báger Gusztáv: Miért akarunk fenntartható növekedési indexet és hogyan javasoljuk azt?
5. Kovács János: A fenntartható, környezettudatos működés prioritása az ipari gazdaságunk kereskedelmi célkitűzéseinek megvalósításában.
6. Szentgyörgyi András: Freshland – From Farm To Table / A zöld és egészséges vertikális farm technológiára épülő környezettudatos étterem lánc.
7. Erky Tibor: Barter – Fenntartható üzleti megoldás a környezettudatos kereskedelemben. A források értelmezésének korlátai

A tanulmány a prezentációk tartalmát szintetizálja, de nem helyettesít önálló empirikus vizsgálatot. A Fenntartható Növekedési Indexről szóló diák az indikátorok számát illetően eltérő adatokat közölnek (64, 63 plusz GDP, illetve 32); a tanulmány ezt az ellentmondást nem oldja fel. A 2021-es magyar fenntarthatósági teljesítményről szóló prezentáció részletes tartalma a rendelkezésre álló szöveges kinyerésben nem olvasható, ezért konkrét eredmények nem kerültek belőle idézésre. A Freshland pénzügyi számai előrejelzések, a hidroponikus farm vízfelhasználására vonatkozó adat pedig a Freshland-prezentációban szereplő állítás. A CWC Barter üzleti és fizetési garanciára vonatkozó kijelentései szintén a szolgáltató prezentációjából származnak; ezek független igazolására a forráscsomag nem tartalmaz bizonyítékot.

A szerkesztői következtetések a hét előadás közötti kapcsolatok értelmezését jelentik. Nem tekinthetők az előadók szó szerinti állításainak, és nem egészülnek ki a forrásokon kívüli kutatási eredményekkel.